

Universiteit
Leiden
The Netherlands

The forced dislocation of gypsy people from the town of Bayramic, Canakkale in 1970

Özateşler, G.

Citation

Özateşler, G. (2012, January 12). *The forced dislocation of gypsy people from the town of Bayramic, Canakkale in 1970*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/18338>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/18338>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

APPENDIXES

APPENDIX A

TABLES

Table 16: The Names and Details of the Narrators Who Are Referred Throughout the Study⁵⁷⁹

Dissertation names	Date of Birth	Community ⁵⁸⁰	Occupation	Interview Date ⁵⁸¹	Explanation
Ahmet	1946		Lawyer	19 April 2008	Canan's husband, son-in-law of a protector
Aydin	1923		Ex-Grocer	03 June 2008	Living nearby Muradiye neighborhood since 1968
Alper	1964	Muhacirs	-	16 May 2008	From the target families. Mahir's son
Ayfer	1925		-		Neighbor witness in Tepecik neighborhood. Necla's mother. Widow of a coffeehouse owner
Ayten	1945		Solmaz's wife	28 May 2008	Ordinary Townsperson
Berrin	1960	Muhacirs	Domestic Worker	22 April 2008	From one of the main target families. Cevza's sister, working as Canan's domestic labor

⁵⁷⁹ The interviews are not limited to the names here but these are the ones whose narratives are directly quoted and/or referred. Otherwise, the total number of interviews approximates to two hundred people.

⁵⁸⁰ The communities refer identifications beyond Turkishness. The people who belong to these communities usually consider and/or represent themselves as Turks as well. The people who do not belong to such a community on the other hand consider and/or represent themselves as "ethnic Turks" although the content of the category is up to change as we have seen in this dissertation.

⁵⁸¹ The date refers to the first meeting. With most narrators, there have been more than one meetings and different encounters between March 2008 and August 2009.

Bidon Hilmi	1930	Muhacirs	Petty worker	30 April 2008	From one of the main target families. Married to Meral
Canan	1947		Retired teacher, Daughter of first mayor in the town	18 April 2008	Employer witness. Her father protected a muhacir Gypsy family working as their domestic labors.
Cemal Tantanci	1925		Retired governor, Lawyer	27 April, 2009	The governor of the province at the time who was in charge from 1967 to 1971
Cevza	1955	Muhacirs	-	22 April 2008	Descendant from one of the main target families
Erman	1935		Old secretariat of Drivers' Association	17 April 2008	Informant on the development of transportation business and relations between drivers in the town
Ezgi	1931	Local Gypsies	-	10 May 2008	From one of the target families.
Faruk	1940		Forestry Worker	20 May 2008	Informant on the forestry business in the town
Fatima	1935		Helva producer's wife	03 June 2008	Fitnat's daughter
Fazil	1937	Local Gypsies	Baker	19 May 2008	-
Fitnat	1912		-	03 June 2008	Ordinary townsperson. Passed away in 2009
Hale	1952		Daughter of a helvaci family	18 April 2008	Employer Witness from Helvaci families
Hulya	1940		-	22 June 2008	Neighbor witness. Lived in Muradiye neighborhood between 1955-1985, widow of a automobile repairman

Huseyin Kiltas	1950		Ex-driver, head of the drivers' chamber	20 Junes 2008	Perpetrator from Drivers' Community. Came to the town in 1957, got his driving license in 1968
Ilker Tortor	1944		Recent mayor	10th of May, 2008	The recent mayor since 2004 in the town
Ismail	1959		Primary school teacher	04 July 2008	Neighbor Witness. Still living in Muradiye neighborhood
Kadir	1927		Ex-driver and a Businessman	20 August 2009	Leading Perpetrator
Karaahmet	1961	Yoruk origin	Taxi driver	7 June 2008	Witness
Kismet	1926	Muhacirs	-	22 April 2008	From the main target families. Cevza's mother
Mahir	1947	Muhacirs	Retired Postman	16 May 2008	From the target families.
Mahmut	1948		Retired Teacher	07 April 2007	My uncle with close contacts with the socially active, leading figures in the town
Meliha	1942		-	08 May 2008	Neighbor witness. Former resident in Tepecik neighborhood. Living in the town since 1958. Widow of a coffeeshop worker
Melis	1979		Religious Preacher	22 June 2008	Former resident in Muradiye neighborhood
Meral	1933	Muhacir Gypsies	-	28 April 2008	From one of the main target families. Married to Bidon Hilmi
Mesiye	1941	Local Gypsies	Baker	22 May 2008	Resident of Tepecik neighborhood
Mukhtar	1932		Muhtar since	22 May	Witness. An

Kemal			1967, tailor	2008	important social and political figure in the town
Mustafa	1947		Present head of the Transporter's Cooperative in the town	22 May 2008	
Necla	1940		Retired primary school teacher	10 May 2008	Neighbor witness A resident of Tepecik neighborhood.
Necmi	1952	Muhacir	Petty Worker	27 June 2008	He was doing his military service out of the town during the attacks
Nitki	1950		Ex-driver	12 June 2008	Recent Head of the Drivers' Chamber
Ramazan	1948		Ex-driver	14 June 2008	
Ramiz	1946		Petty Businessman	18 August 2006	Employer Witness
Rana	1935	Muhacirs	-	12 May 2008	From the main target family. Dilaver Kocayar's daughter, Fikret's sister.
Salih	1924		Retired butcher and old town counselor (il encumeni)	5 May 2008	Witness of the beating of the attorney and important social and political figure at the time
Salim	1942		Ex-driver	14 May 2008	Perpetrator in the attacks
Selim	1945		Retired teacher	12 April 2007	My uncle
Sebiye	1955	Muhacirs	-	17 May 2008	
Seyyal	1966	Muhacirs	Housewife	6 May 2008	Descendant from the main target family. Living in Edremit, married to a Roman pub manager
Solmaz	1943		Ex-mayor in the early 2000s, small	26 May 2008	Witness. An important social and political

			businessman in fruit trade		figure in the town
Sukufe	1974	Muhacirs	-	22 April 2008	Descendant from one of the main target families
Tayfun	1949		Ex-driver	24 May 2008	
Tijen	1947		Retired teacher	12 April 2007	My aunt

APPENDIX B

THE LIFE STORY OF THE LEADING PERPETRATOR

Kadir's life story is noteworthy to realize his background and extent of his power. I learned it from him on August 20, 2009. Kadir was born in 1927. He had come to the town from his village Kiziltepe in 1936 to attend primary school. His family was the most powerful one in the village; they had farms and his grandfather was dealing with livestock. From his generation, he was the first one to go to school from his village. He was to teach the others.

He went to the military in 1949, where he built a friendship with the muhacir Gypsy Fikret. In the military, he took a course on driving in Izmir. After two years, he came back from the military, went back to his village where he was a peasant and got his driving license in 1954. At that time, the municipality of Canakkale was distributing driving licenses. There were only two persons who applied for license from the town. The other one was from his village, too.

In 1955-56, he decided to move to the town center, as he did not see an enjoyable future under the rule of his father and grandfather in the village. At that time, a new company from Istanbul had come to the town to build a hydroelectric terminal. In the town, they had announced the job of foreman (*amela carusu*). The Carmikli Company employed him and his new world of networking started. His task was to find 1200 employees to work for the company and he would get a tremendous wage for that time, 180 liras [at the time when an employee at the terminal could make two-two and half liras in a day]. He had found fifty-five persons from the town. For the rest, he went to every village of the town and other towns. At last, he had managed to find all of the employees he needed. The networks and image as a job-finder at that time were going to reinforce

Kadir's later work, and being a respected but also fearful figure in the following years. This network is also meaningful to understanding the great number of villagers in the attacks.

The Carmikli company also employed him in the stone quarry (*tasocağı*). His job at the company lasted for two-two and half years. When his workload was not heavy anymore in 1957, he bought a jeep to use in the transportation business (the old jeep of Rater Cavus who was working for municipality). He made very good money out of it. In those times, the jeep would be used to carry people and goods between villages, town and the city center. He also had carried doctors and judges for their jobs. There were only five jeeps including his in the town at that time.

In those years, the people would take wood from the forest, but there were only four-five trucks and they were very old. Kadir started the business in the late 1950s. When he sold the jeep, he had bought an open truck in 1959-1960 in a partnership (at that time, there were eight trucks in the town including theirs. In 1961, three more persons bought trucks. At that time, twenty-thirty people were drivers). After a year, they sold it back and he started working as a driver as he had received a very good offer (fifty-five liras/a month while an ordinary driver would get thrity-five). Then, he worked as a driver in a few other buses and trucks.

Kadir recalled that at time if you would not work in the mountain, it would be difficult to get a job for drivers. The roads in the mountain though were very dangerous. They only were improved in the late 1960s. He said driving was the best profession at that time. Many girls wanted to marry one. Among the drivers, he was the most in demanded, with Fikret Kocayar and three more persons. In the late 1960s, he and Fikret bought a truck together and worked in the market transporting wood from the storage to final destination. He did not mention any discontent. Instead, he emphasized the misbehavior of the Gypsies.

In the 1970s, Kadir dominated the transportation sector. First, he went into the minibus business. Rahmi had founded Bayramic Birlik, a minibus company working between the town and the city center, and Kadir became a partner in the only minibus in this company. He also worked as the driver. In the minibus business, there appeared other competitors from the closest town, Ezine. Kadir also had fights over customers with those drivers there. In 1973, he became the head of the drivers' chamber. He was leading many organizations at that time, he was the second head in the sports club, the head of the state officials' association/club. It was also the year that the tradesmen of the town founded their own company 'Eser Nakliyat' to bring their goods from Istanbul that had been handled by the Ezine people's trucks before. Kadir would register the truck in his name. This was also a significant cooperation in which not agas but the tradesmen and other moderate townspeople collaborated. At that time, Kadir had two open trucks, two buses and one minibus.

He asserted that they had been better off starting in the 1970s and once in early 1970s he was the second person in the tax records of the town. He had been the strongest among the transporters. Towards the 1980s, however, the number of trucks increased to around eighty- a hundred. Then the numbers of drivers had increased dramatically and new companies had mushroomed in other towns. By time, the sector became comparably less profitable and Kadir started losing his power.

APPENDIX C

TURKISH ORIGINALS OF THE NARRATIVES⁵⁸²

Narrative 1-Salih

“Cingenlere is vermemeye basladilar, SOFORLUK. Bu sefer bunlar soforleri dovmeye basladilar. Ordan cikti. Esas zaten sofor savasidir bu. Sofor savasi Cingen savasina donustu!”

Narrative 2-Muhacirs

“Disardakiler bize Cingene dese de burda gercek Roman yok.”

Narrative 3 – Canan

14 yasinda, dusunebilyo musun? Babasi Arap Emin, babama teslim ediyo, burda basliyo ise. Herseyi oyle derim ben yerlilerden bi biz kaldik. Hakkatten hep koylu doldu ortalik. Hic ayrim yok. Ne demek ya burda dogmuslar buyumusler hep. Bir tane hirsizliklari duyulmamistir. Ben evimi teslim ederim. Hic.

Narrative 4- Handan

Ummuhan abla onlardan cok ayriydi yani. Annenler belki annenanler falan bilirler Ummuhan ablalari. Adalilardandi. O bizim mahallede buyumus. Bi cami vardi ya o caminin oradaymis evleri. Cok iyi bi insan, cok durust, simdi oldu oglu var, torunlari falan var. Dilaver esas onlar cikartti olayi. Dilaverin kizinlan evli. En kucuk kiz. Ama onu hic istemediydi Ummuhan abla.

Narrative 5—Huriye

Oyle onlara giden olmazdi cokcok fazla, herkes kendi tarafinla yani ne bileyim ben. Biz sadece Meliha ablaya gider gelirdik. O da kayinvalidemden dolayi, onlar boyle cok samimi. A bizim asagida vardi, buyukannen cok iyi bilir. Ha Sengul ablalarla falan gider gelirdik. Onlar baska, [gulerek soyluyo] onlar mahallemizin komuslari. Onlar da bak Cingeneydi oyle ama. Cok komsuyduk boyle. Cok samimiydik.

Narrative 6-Uncle Mahmut:

Babacin Ismet, restoranindaki mallari tasitmak icin Cingenlerle calisirdi. Biz piknige giderken de hizmet etsin diye birini tutardi. Piknik yolunda Cingen sepeti tasiyarak arkamizdan gelirdi. Babacin Ismet’in o Cingeneyi asagilamasini hatirlarim. Biz hepimiz o bir kac metre uzaktayken oturup iciyorduk. Babacin Ismet bagirdi: ‘Orda durma. Ruzgara karsi duruyosun, Cingene kokun bana geliyo!’

⁵⁸² The version is in English characters and in the local dialect.

Narrative 7- Anonymous Local Gypsy

Baska hersey iyi oldugunda iyi olabilirler ama bi kizdilar mi cok fena olabilirler.

Narrative 8- Fazil:

Konusma tarzina, oturus kalkisina. Adabi maseret kurallarina uyan bir insana daha farkli bakiyo tabi. Giyim kusam olsun. Konusma tarzın olsun.

Narrative 9- Mesiye

İrk ayrımı yaptırmışlar. Allah-u teala (din ayrımı yaptırmış) ırk ayrımı yaptırmamış. İrk ayrımı yapılır mı hiç. İnsanlar namazında niyazında. Dilaverler diyolar burda bi. O Dilaverlerle birileri arasında kavga çıkmış.

Narrative 10-Solmaz

Almazlar zaten. Cingenleri sevmezler. Cingene o zamanlar dusmanlik vardi. Bir dusmanlik var bir de sevmemelerinden ileri geliyo. Cingeneyi bugun kimse sevmez. Ama simdi Cingeneyi turlu sekle saktular, roman dediler. İste bazi film artistleri romanım ben dedi, biraz sirin gelmeye basladilar. Yoksa sevmezler Cingeneyi. Hic kimse bizim Turk milletindne Cingeneye otumaga gitmez.ile mesafe birakilir yani. Temizlige gelirler ama temizleten adamlar da onların evine gitmez. Arada fark var. bu olaylarda akrabalik gibi olaylar yok. Belediye meclisinde olsun, kız alip vermede olsun, yok boyle bisey. Ama konusurlar merhaba merhaba nassin iyi misin. ama sosyal hayata gectigi zaman o zaman mesafe baslar. Eskiden beri var.

Narrative 11- Solmaz

Ondan once cok hasir nesirdi, bayramicin insani gibi yani. Ama noluyo nasil tarif edim sana. Mesela sizin aile bizim aile, birbirimize gelir ziyaret ederiz, yeriz iceriz. O yok. Ama konusma var.

Narrative 12- Hulya

Onlar yakindi; berberdi ya o. Disarida esimle arkadastilar. biz hic esiyle evimize gidip gelmezdik. hayir hayir. Hic hic.

Narrative 13- Necla

Ayni mahalledeyiz de gene de boyle sinir var yani. Kendi sokagimiz burasi, eskiden heryere oyle cok gidilmezdi, kapi onlerinde oturursun edersin ama hatirlayamiyorum yani cok sik gorustugumuz seyler olmadigi icin. Bi tek seylan ablaya ayla ablaya giderdik, oyle kendi komsularimiz gibi gidilmez, bi dogumlari olur gidersin mesela komsuluk gorevini yapmak icin.

Narrative 14- Solmaz

Onlar kendi icerisinde kendi mahallesinde yasiyolar. Mesela Sulukule’de nasil yasiyolar. Sulukuledeki bir insani sen ziyarete gider misin, oyle. Eglenmeye gidersin, evine oturmaya gitmezsin bi Cingenenin evine oturmaya hala gidemezsin. var gene var.[...] Hala ne bir

Roman'ın evine gidebiliriz ne de onlarla arkadaş olabiliriz.

Narrative 15- Ayten

Temizlige giden coktur mesela Cingenelerden ama her kadin evine almaz. Ben Cingenenin elledigini elime mi alcam der. Oyle kadinlar cikar. Yaptirmazlar yani.

Narrative 16- Melis

Onyargi var. Bi de aileler ters dusuyo hadi onlar anlasiyodur da. Onlar ikisi de oldu mu birbirinin dilinden anliyolar ama obur turlu olmuyo fark var yani. Orf ve adetlerini biliyorum ama en azindan rahatliklari insani rahatsiz eder yani, o kadar rahat olmalari.

Narrative 17- Muhtar Kemal

Ters geliyo yani bazi bizim Turk kesimlerine [...] Sebebi aciklamasi cok zor. Belki bi yabanciyla evlense yadirganmaz ama bunlarla evlenince yadirganiyo iste. Kulturumuzden gelen birsey, ters geliyo. Ayni durumda sen nasil karsilarsin, karsilayamiyoz iste. Sebebini sorarsan aciklamasi zor.

Narrative 18- quote from the documentary "Bucuk"

Kara tenli gelin sevmem. Niye seveyim kara tenli? Cunku kara tenli Roman derler, ondan sevmem.

Narrative 19- Melis

Iste boyle yolda falan cok rahat yururler oyle bagara bagara konusurlar. Iste onlar h'leri falan soyleyemiyolar ya. Orlardan anliyosun zaten. Bi de biraz giyim tarzleri falan. Saclarini falan cok abarti boyatirlar. Ama herkes degil tabi oyle yaptiranlar da var. giyimleri, yuruyusleri cok rahat. Ordan biliyon zaten. Konusmalari zaten cok ele veriyo kendilerini. Iste bazilari ayirt edilmio, bazilari saclarini falan. Giyimleri, konusmalari falan cok ayirt ediliyolar ama bazilari belli etmiyo.

Narrative 20- Necla

Belli olur yani onlari boyle disa acik olmalari kural tanimamalari onlari belli eder. Kural tanimamalari derken yasalara degil de gorgu kurallari. Mesela sokakta yuksek sesle konusulmaz di mi veya buyuklerine saygi. Saygilisi cok saygilidir ama kufre girmez derler ama onlara acik dokunsan laf bilmezler.

Narrative 21-Meliha

Mart iceri Cingen disari derlerdi kendileri de. Ondan sonra cadirini alir colugunu cocugunu alir, cay buklerine giderler, cadirini kurarlar oraya. Boyle yasarlar. Sepet orer satarlar. Dilenirler, yavrum. Koylulardan herbiseyli isterler. Ne kazanirlarsa onlarindir iste.

Narrative 22- Solmaz

Muhacirler de burdadi da yerliler daha eski. Muhacirlerin geldikleri tarih belli. Yerliler

devamli burda. Yerliler de bir hakiki yerliler var bir sonradan gelen yerliler var. Adalilar. adali sulalesi zannedersem sonradan gelme. ama onlar nerden geldi bilmiyorum. Ama esas yerliler vardır, onlar kim dersen mesela küçük izzet büyük İzzet, onların çocuklarının uzantisi kim dersen calgici Alaaddin'i bilmiyo musun? Klarnetçi alaaddin. Onun sulalesi bir, ondan sonra semerci musa vardı burda, o da Adalilardan. O da yerli. Onların sulalesi... Beyazdır onların sulalesi. O anlatmaz, saklamaya çalışır, Cingen yerine koymaz kendisini de ondan.

Narrative 23- Ayfer

A senin benim gibi komsuduk, çok iyilerdir [N: musluman]. Abdestli namazlı, onlar karismazdı öyle seye. Daha hala da oturyo bak evlerinde. Onlar Türk Cingene diye ayrılmazlar.

Narrative 24- Fatima

Yerli Cingene deriz biz onlar vardı. Yerli Cingenelerimiz. Onlar abdestli namazlı. Mesela aşağıda bi sizin eski evlerin karşısında dükkanları vardı, nalbant dükkanı. Nal yaparlardı bizim çocuklukumuzda. Onlar da Cingeneydi ama yerli Cingene denir onlara. Bunlar sonradan gelmiş, bunlara muhacir derler, alisveris bile yapmazlardı onlarla. [...] Herkes şehrin disina karşılamaya çıkmış "göçmenler geliyo, göçmenler geliyo" diye. Bi de baktıkti diyo "aman hepsi kara bacaklı Cingene" diyo Fadime teyze. Citakoglu getirmiş. Kara olduklarından tam Cingene benziyolarmış. [...] Mübadele muhaciri derdi babam. Sey yapılmış burdakileri götürmüşler, ordan gelmişler. [...] İnsanlar kasabanın girişine karşılamaya gittiklerinde, anlatırdı, 'Bi baktık, aman Allahım! Hepsi kara bacaklı cingen.' Diğerleri geldiğinde iste. Onları öyle gördüklerinde şaşmışlar nasıl muhacir bunlar diye. Selanık Cingeneleri denir onlara.

Narrative 25-Karaahmet

Sepetçi Cingenesi cadırda durur, bunlar evlerde durur. Sanatkar derler. Kendileri müzisyen derler. Otekiler dilenir, burlara evlere falan gelirler. Onlar cadircılar. Sepet orerler, sepet satarlar. Kasnak yaparlardı eskiden. Ayriyeten demirci Cingenesi vardır. sapa yaparlar, nacak yaparlar. Surda Bayramlar vardır bizim. Onlar da Cingene ama onlar demirci Cingenesi.

Narrative 26- İsmail

Bunlar bakla ve badem, yapagi, kurban derisi, bal mumu alırdı burdan bunu toptancıya götürürdü. Bi takım aileler de hammallık yapıyoc şimdi arabalarıyla calgicıları düğune götüruyo. getir götürle para kazanıyo. [...] Muhacir iste Türklük bulasanlar. Yani calgi calmayip da gecimini baska yerlerden bulanlar.

Narrative 27- Fitnat

Musluman olur mu kızım, Cingen o. Hinci birinde bi kadıncagiz var gelir bazı. bohçacı. Ben de namaz kiliyom. Bize dedi gormuslugumuz yok dedi, bize böyle bilsek biz de konussak dedi. Bunlar Cingenler. nasıl biliyon mu. Bi yer varmış, oraya bisey yapcaklarmış emme, köprü mu yapcaklarmış, yoksa bisey yapcaklarmış, bir türlü temel tutmuyomus. Temeli yapıyolarmış, yıkılıyomus. Sonra demisler ki bu iki gardes şey yaparsa kari koca olursa bu yapar. Hani o zaman tutulcak bu temel. Bu sefer demisler ki

Turklerden kimse yapmamis onu. Yapmayinca Cingenleden yapmis. Ondan Cingenler hic onlarin yeri yurdu yok. Onlar iki kardes karikoca oluyolar ve temel tutmus de onlan bi gelenekleri yok. Bilmiyolar, yani.

Narrative 28-Meliha

Onlarin ne abdesi var ne namazi var ne bi...Ama yerli Cingenler bak oruc da tutar, namaz da gila. Teraki de kilar o yerliler. sonra gelen seyler bile sonradan gelenler bile onlar bile yapiyolar simdi. Yapim diye kimisi merak ediyo. Namaz kiliyo.

Narrative 29-Salih

Cingenenin bi defa kitabi bile yok, bilmiyon mu sen. Cingenenin namazi bile kiyilmaz. Eskiden Alevilere kacancilar olurdu.

Narrative 30- Meliha

Onlarin gelenekleri e tabi onlarin kendi huylarina gore. Sabah oldu mu erkenden sabah ezanindan sonra cay agiderler. Eskiden boyle cirayla giderler. Orda mal isterlermis cayin kenarinda, cicek toplarlari, bilmiyom namaz kildik derlerdi ama nerde kilcaklar namaz. Ev yaparlardi boyle dastan evimiz olsun diye. Hidirellez sabahi. Ben de takilirdim her sabah gitse de siz boyle derdim, bizim adetimiz oyle derlerdi. Cicek toplarlardi orlari, iste hidirellez yaparlardi. Ciralarlan giderlerdi, cok erken yani. Iste adetleri oyle turli turli onlarin.

Narrative 31- Meliha

Iste ayni bizim gibi giyinirlerdi iste ama simariliklari ustlerindedi yani. Bi ara simardi onlar cok. Yani cok icerlerdi bi de. Davul calarlardi, rahatsiz ederlerdi insanlari mahallede. E biz de Turkleriz yani, namaz kilariz kuran okuruz. Rahatimiz olmadici yani onlardan.

Narrative 32- Solmaz

Deli arifin babasi vardi Arap... Iri yari bir insandir, bi elleri var benim ellerim iki misli kadar. Eller boyle havada gezer. Hakiki arap yani, zebani. Onun kaldridigi yuku kimse kaldiramazdi hammalarin icinde. O gencken de boyleymis. Boyle babam anlatirdi. Biz delikanliyken imrenirdik ona. Yanaklari kirkirmizi. Siyah yani esmerdi. O kirmiziyla siyah karisimi bir renk olurmus boyle. O zamanin Bayramic'in eczacisin evlatlik degil de bunu yanina calistirmaci aliyo. Buna ayak islerini. Eczaci ya Bayramic'te bi tane eczacici var. Guclu kuvvetli gorunce bunu ayak seyi olarak evlatlik gibi almisi onu. Ne yerse onu yediriyomus. Eve sokuyomus, evde yiyomus, dukkanda yiyomus. Yani kendi hayati nasil ne yiyosa araba da aynisini veriyomus. Ama Arab'in gencligi... Simdi iri yari ve guclu kuvvetli ve yasantisi nasil biliyo musun fakir tabi ne de olsa hammal. Kahve kose-firin koselerinden bayat ekmek alirmis onu oyle yermis. Su istedigi zaman koseptik borulari falan yok, sular disari akarlardi. O lagim sularindan degil de, disari akan sulardan, yani evden bi su cikiyo ama ne suyu camasir suyu olsun, bisey yikiyo cikiyo, o sulardan iceremis suyu, cesmeye falan gitmezmi.e vinin onunden su akiyo ya birisi hemen ordan egiliverir icermistici. Ama ne sihat diyo babam. Sonra eczacici evlatlik almisi, arap gun gectikce erimeye baslamisi. Gun gectikce erimeye baslamisi. O heybetten bisey kalmamisi. Boyle, sallanmaya baslamisi. Oluyomus, birak sunu ya yedirme buna bisey. Ondan sonra azat etmis adam, tekrar bu eski hayatina donmus, gene orlardan su icmis, iste copluklerden

ekmek toplamis, bilmem ne yapmis gene olmus boyle zebani gibi bisey.

Narrative 33- Meliha

Bi keresinde onlarda yedigimde biri bana kusucaksin dedi orda yedigini. Kizim bak dedim 'e emme onlar da insan ya' dedim cok yakin komsum dedim. Sonra sizlerden iyi olmasin yidirmeyi icirmeyi cok severler onlar. Haa. Kusman lazim yedigini dedi. Onlar da abdest yok namaz yok dedi. Emme nimet olur mu Allah'in nimeti.

Narrative 34—Common Superstition

Cingeneyle evlenen kisi afedersin cunip oldugu vakit, kadinla erkek birlestigi vakit, ayagin altina tugla koycaksin, yo kiremit koycaksin o eriyinceye kadar su dokceksin cuniplik cikmaz derler.

Narrative 35- Melis

Kapilarini, pencerelerini hic kapamazlar. perdelerini falan hic kapatmazlar. Tanri bizi korusun. Kusura kalma ama karilariyla kocalariyla oynastiklarini bile gorebilirdin. Onlar genis insanlar, hic biseyden utanmazlar, sikilmazlar. Ne sikilirlar, ne sozlerini sakinirlar. Ayip mi degil mi bakmazlar. Yani kufrederler. Cok rahattirlar.

Narrative 36- Ismail

Onlarin yasantilarini pek tasvip etmez bizim toplumumuz. Simdi her evde bi araba var kizim. Burda koylunun yok. Belki koylunun tarlasi capasi vardir ama onlar bi de buldugu zaman cok gezerler, yasantiyi cok sever onlar. Mesela burdan bakkale bile arabayla geliyolar. Birisi motor alsin hepsi alır, birisi bisiklet alsin hepsi alır. Birisi evine tavuk goturusun, butun o mahalle tavuk gotururler evlerine. Bi de boyle gosterir de gider birbirlerine. Cahil kesim birbirlerine nispet yaparlar. Oyle bi toplum Roman toplumu.

Narrative 37- Necla

Mesela bi Hidirellez senlikleri olur burda gideriz. Annannenler, annenler hepsi gideriz. Panayir yerinde salincak kurulur, yemek yenir eglenilir filan ama onlar sazli sozlu giderler, kuzular. Herkes kurabiye, borek, Hidirellez pilavi yapip gider ama onlarin saltanati o gun cok farklidir, yemekleri ickileri bilmemneleri. Hatta birini bak hic unutmam artik herkes yedi icti, onlar ickilerini iciyolar. biz evimize geliyoz. Kalkivermis adam kafayi da bulmus. "He he Hidirellez dedigin boyle olur." Hic unutmam onu. [gulusmeler] Boyle iste duygularini cok acik yasayan insanlar. hissettiklerini ortada yasayan insanlardi onlar. Bizlerde genelde oyle bisey olmaz. Biz uzuntumuzu de sevincimizi de cilginca yasamayiz, biraz daha sinirlendiririz aslinda onlar daha guzel ama...

Narrative 38- Necla and her mother Ayfer

ama onlarda bir [annesi:Turkten ayrilmazlardi] ayrilmazlardi da gene de Cingenelerde kural disi, kendini gosterme motifi daha fazla sanki. onlar boyle kucucuk meseleyi buyuk bir mesele gibi, hani olaylari cok buyuturler, sineye cekme olayi yoktur onlarda. Onlar herseyleri acikta oyle insanlardi. Bana oyle geliyo, psikolojik olarak yani onlar hep kendini on plana cikarmak. Mesela eskiden boyle her mevsim her sey bulunmazdi Mayis geldiği zaman Hidirellez zamani filan biber domates tek tuk gelir. Poset de yok o zamanlar bizim

cocuklugumuzda kagittan poset yaparlar, onun icine koyarlar. Altinda ne olursa olsun ustte domates salatalik artik o turfanda ya buyuk bir onurdur, kimseler alamaz onlar alur "Iste biraz domates aldim." Onlarda yani boyle disari acik, daha bi ne denir nasil tarif edilir o duygu, ben oyle diyom kendini gosterme

Narrative 39- Ismail

Iyidir ama yani biraz bunlar fakirligin verdigi yasam tarzi olarak biraz daginik insanlardir yani, pistir. Mesela cocuklari fazladir bizlerden. Oyle bir uyumsuzluk sayiliyosa bilmiyom yani. Ha bakabiliyosan 10 tane yap bisey degil de oyle saglikli kosullarda yasiyosa. Bi de halk bunlari seyden sevmez, bu kisiler agir kosullarda calsimya alismamislardir. Hep boyle bunlarin yaptiklari isler ne diyeyim sana calgi, bunlar biliyosun muzisyenlikle gecinirler, burda bi dizi ahlaklilar da, Ezine'ye git bak sokaga cikamazsin. Buyukleri soyler, kapkaccilik yaparlar. Burda ben bu yasima geldim bunlarin bi tanesinin hirsizlik yaptigini gormedim daha, o isleri yapmazlar. Bunlar boyle iste halkin tepkisini o topluyo yani hep bedavadan is. Burda akpliler goreve geldiginden beri bu vatandaslara erzak gibi yardimlar boslamadan veriliyo, buradaki bazi insanlarin da bu tepkisini cekiyoyu. Niye cekiyoyu o adam aksama kadar tarlada calisiyo, evine belki bi cuval komur goturebiliyo. Burdan traktorle bi cuval komur gidiyo bunlara, yardim fakir fukara fonundan karsilaniyo. Aslinda o evlerin durumu iyi yani calisabilir evde 3 tane 20-25 yasinda insan var. adamlar karisiyla beraber koylu insana tarlaya baklaya gidiyosa o insan da calismasi gerekir diye dusunuyo. Onun icin tepkililer yani.onra bunlarin hepsine devlet yesil karti vermis. O gidiyo istedigini alabiliyo hastaneden. Onlar biraz da suursuz yani yalan soyluyo benim malim yok. Olmayabilir de ama o ondan faydalanma yoluna gitmis. O yuzden halk ona tepkili.

Narrative 40- Ismail

Cok az. Cok inceliyolar. Bunlarda varsa bile baskasinin ustune geciriyo. Ben bi olaya sahit oldum, calgici bi adam, araba almis, arabayi Ezine'de bi kardesi var onun ustune gecirdi. Sordum ben abi bana yesil kart vermezler yoksa dedi. O cocugun oyle islemleri yapiyoz Canakkale'de hersey bitti o cocuk da davulcu. Ben imza bilmem dedi cocuk, noter hanim sruyo, ama cocugu gorsen ordu evinde de askerlik yapmis ankarada. Noter hanim dedi benim o zaman bu seyi bozmam lazim, bana sahit ol dedi. Sonra cocuk beni bir hafta sonra geldi. abi dedi biz yanlis yapmisiz ya meger kredi karti borcu varmis, simdi benim arabama haciz gelecek dedi, o zaman dedim tekrar degistri oglum. Artik burda kimin ustune aldi bilmiyom. Yani bu toplumun, halkin tepkisini ceker. Guzel dugunler olur mesela burdaki en garibani 200-300 milyon para koyar cebine. Burdaki halk da onu.. Buradan gecir adam et alir, tavuk alir, kiyma alir, balik alir, ayni gun, ayni gun yapar bunlari. Boyle sonra insanlar bi de bugun buldunu bugun hacamaya calisir. Bi de yasantiyi cok severler.

Narrative 41- Rana

Inan bak kizim yani gucune gitmesin hirsizlik olan Turklerde bak fakirlerde bisey yok, orospuluk olan. Gecenlerde neler duyuldu. karilari kendi buluyo kizlarina kendileri buluyomus. Bizde ne hirsizlik. Karakol bilir bizi. Ne hirsizliginiz var diyo ne orospulugunuz var ne biseyiniz. Ac otururuz bu aksam hic sesimiz cikmaz. Zaten oyle cocuklarimiz bisey yapsa biz burda duramayiz yavrum. Biz iyiligimizle duruyoruz burda yavrum. Oyle derim Huseyin'e. Huseyin saat 12 oldu mu evine gel.

Narrative 42- Seyyal

Aslında biz Selanik'ten gelmeyiz. O zamanlar, Atatürk "siz benim Türklerime dokunamazsınız" demis. Bu yüzden dedelerimiz gemilerle gelmiş. Bu yüzden biz aslında Türk'üz ama buraya gelince bizim adımızı buna çıkarmışlar.

Narrative 43- Mahir

Şimdi bacım sen bizim tanrı misafirimizsin, sen bizim kızımızsin. ben söyle soylım. Ne demek bu roman ne demek yani benim buna aklım ermiyo. Yani Cingene anlamında kullanıyo. Şimdi söyle bisey oluyo. Roman deyince bir grup toplumdaki dışarı itiliyo. Roman deyince var ya dünyanın en adi şeyi. Her ırktan terbiyesiz insan var.

Narrative 44- Sukufe

Ben Romanlığı kabul etmem. Neden edeyim? Benim annem, babam Selanik'ten gelmiş. Burdaki insanlar bize bunu yapıştırmış. [...]Sen bu kelimeyi bana soyluyosan ben değil Sen utanmalısın. Ben değil ben utanmam. Kendini dusuruyosun. Ben utanmam Romanlığı da kabul etmem. Cingenece bilmem, başka bi dil bilmem, Türkçe biliyom. budur yani.

Narrative 45- Sukufe

Dilim yok kabul etmem ben bunu. Esim de bana diyemez ki sen de Romansin diyemez. Bilerek aldı. Hakkı yok. Canım onlar da Roman olarak biliyo bizi. E sonuçta ben soylerim esime Bosnak derim, Bosnak. O da bana muhacir derse diyebilir. Ama Roman diyemez.

Narrative 46- Rana

Ha onlar bilir iste. Onlar konusuyo oyle gala gula gala gula. Onlar bilir onlar, biz bilmeyiz oyle.

Narrative 47- Ezgi

Biz oyle dil bilmeyiz kızım asla. Biz bilmeyiz oyle. Dilimiz hayatta yoktur bizim. Bak suya pani derlermiş hakkatten. Biseye bisey derlermiş bilmem ben. Yanımda patara kutere konusuyolar. bazı buraya bisiler satmaya getiriyolar da. [Muhacirler de] bilmez. Hic vallahi bilmez ben neden saklıcam.

Narrative 48- Sukufe

Onların yeri yurdu var mı, onlar geziyo. Ama benim yerim yurdum belli yani. Evim [...] Türkoglu Türküm. Aynı bayrağın altında yaşıyorum aynı suyu içiyorum Aynı camiye gidiyorum aynı gomuluyorum. Şimdi soruyosun bana Türkmenlerin mezarı ayrı. Onlar ırk ayrımı yapıyolar ama ben ırk ayrımı yapmıyorum. Peygamberim aynı, Hazreti Muhammed. Onlar Ali'ye tapiyolar. Ali'ye tapiyo diye onları da dışlayamazsın. Dinde ayrim olmaz. Politikayla dini karıştırmıcaksın. Bu boyledir yani.

Narrative 49- Alper

Ya burda gorursun bak. yasayis tarzi olarak. Mesela bizim su karsidaki insanlarimiz yasayislari bambaska. Istanbul'dakiler ayni bunlarla bir, ayni keza. Iste Romanlik bundan geliyo. Simdi sen normal bir vatandassin senin yasayis seklin baska. Mesela memursun bunlarin gibi bir yasantin yok, sana kimse diyemez Roman diye.

Narrative 50- Alper

Bak mesela bizim karsimizda Sepetciler oturuyo. Onlara cilingir derler, bilirsin. Mesela biz kendi halimizde yasayan bir insaniz. Simdi ben onlarla bir miyim. İnsan birdir ama yasayis bicimi, kultur farki var yani. Ben simdi kendimi onlarla bir tutamam. Onlarin yasayis bicimleri ayridir. Yani ne bileyim agizlarinda olsun yasantilarinda olsun bizde o yoktur. Simdi sen kendini onlarla bir tutabilir misin. İnsan insandır da. Sana da sorsalar onlarla oturuyosun sen onlardan misin, hayir onlardan degilim. Ama insan olarak deger veririm, yasanti olarak ayiririm. Budur yani. demek istedigimi anladin mi yani. Onlarin bohceci gibi hayatları vardır, kaynasmaları vardır, ates yakarlar, yemeklerini yaparlar. Toplanirlar ederler, kavga yaparlar acarlar teybi baslarlar oynamaya. Bende o yoktur. Yani demek istedigim bu.

Narrative 51- Fazil

Bizimkiler kalkarlar sabah abdesini alır, caya giderler su doldururlar, sen ne istiyosun. Mesela Hizir Ali Hussalamdan, doner gelirsin. Ama onlar cicek takarlar, gulerle oynarlar, ates yakarlar.

Narrative 52- Cevza

E gavurlar onlara da dunyayi yapmislar ya orda. Onlara da yapmislar. Dayimlar varmis. Meydan dayagi atmis gavurlar. Ataturk demis ki boyle bi adam varmis, dedem anlatirdi. Annem de boyle guzelmis. Annem soyluyo cisimizi yapiyoduk boyle salardik korkudan. Siz demisler bayramda tak tak silah atarsiniz demisler. Ataturk'ten bir emir gelmis. Benim Turkume bir zarar yaparsaniz, bu cizmeleri bana giydirmeyin size sildiririm demis. Bu aksam gemi gelecek, o gemiye benim Turklerimin hepsi binecek demis. Ben Turkumu ordan aldiriyoum demis. Bak benim cizmelerimi giydirmeyin size sildiririm demis.

Narrative 53- Berrin

Ataturk de cocukken o mahallede otururmustu. Daha yukarlarda otururmus. Burdan sey vardi oldu yasli adam. O da cocukmustu. Ataturk hic egilmemis cocukken bile. Ama tabi onlar daha asagida oturuyolarmis.

Narrative 54- Cevza

Ama bizim kulturumuz daha bi baskadir, acik gorusluyuz. Daha kulturluyuz daha boyle bakimliyiz. Onlar hemen gelin bi kahve yapcak sabah boyle gelecek. Konusmalari bile degisiktir onlan. Ne de olsa yerlisi buranin. Biz muhacir, herhalde Avrupa'liyiz. Avrupa gormusuz.

Narrative 55- Rana

Biz dedik muhaciriz, Ataturk cocuguyuz. Hayir degilsiniz dedi Rauf. Biz de Ataturk'un komsusuyuz, senin boyle mi yapman lazim bize. Ataturk cocuklariyiz dedik. Kizim nasil oldular biliyo musun boyle asker gibi. Burdan Camlik'a kadar. Ne o taslamalar. Kapi pencere hic kalmadi yavrum.

Narrative 56- Fazil

Harp zamani gibiydi. Herkes divan altina girdi, bunlar yasandi yani. Biz sadece camdan baktik. Karanlik her taraf, kacsan nereye kacican. Ama tek umit care kacmak. Evde kalip olmektense kacican.

Narrative 57- Sebiye

Bayrak ellerinde. Dag basini duman almıs. Marslan yuruduler. Ahmet bak halen aklima gelince tuylerime bak nasil oluyo. [...] Acayip bir sestı ya korkmamak mumkun degil yani. Gokyuzunden ucak gecer ya oyle oldu. Ama Allah'imiza sukur olsun...

Narrative 58- Savci, Milliyet 27 Subat 1970 sf 4

Canakkale, ozel, Bayramic ilcesinde kiptilerin yolactıgi ikinci olayda sokaklara dokulen halktan bir gurup tarafından tas ve sopalarla basından yaralanan Bayramic savcısı Rahmi Ozel, yaptıgi aciklamada "Valiligin duruma zamanında mudahale etmedigini" one surmus ve "Zamanında gelinseydi muessif hadiseler onlenebilirdi. Zaten idare cihazı olarak mani zabitanın memleketimizde siyasi tesirlerle islemeyisi yuzunden Adliye muskui vaziyette kalmakta, savcılar harcanmaktadır" demistir.

Halen Canakkale devlet hastanesainde tedavi altında bulunan Bayramic savcısı, "Onceki olaydan oturu tutuklanan ve asgari cezalarını doldurdukları icin tahliye edilen kiptilerin, kendisi tarafından keyfi olarak serbest bırakıldığını sanan kisilerin sakdirisına ugradığını" belirtmis ve olayı ozetle soyle anlatmistir:

"3 Ocak 1970'ten beri peyderpey yerli halk ile kipti denilen en azından elli yıl once kasabanın Muradiye mahallesine merasimle yerlestirilen gocmen vatandaslar arasında kamyon rekabetinden, sair sahsi menfaat catısmasından cıkan hadiseler, mahalli zabitanın calısbildigi imkanlar icinde bizzat memuriyetimizce tahkik edilmiş, suc durumlarına gore her iki taraf hakkında ilgili mahkemeler nezdinde kamu davası acılmıştır. İlk olayda tutuklanması reddedilen iki kipti, bir ust mahkeme nezdinde yapılan itiraz uzerine tevkif ettirilmistir. Son olarak 22 Subat gunu kiptilerden yerli halktan iki kisi aleyhine adiyen muessir fiil suçu islenmiş, bunlardan birisi Canakkale'de digeri de Bayramic'te olmustur. Her iki sanık da polise yakalanamamıştır. Bunlardan Canakkale'de yaralan sofor Halettin Er'in komada olduğu kasaba merkezinde ağızdan ağıza yayılmıştır. Bunun uzerine yerli halktan en az 3000 kisilik gurup, cadde ve sokaklarda ellerinde bayraklarla alabildigine bagırıp cagırmaya başlamış, butun halk sokaga dokulmuş, devlet otoritesi diye birsey kalmamıştır. 18 Ocak Pazar gecesi de boyle toplu bir hareket olmuş, kiptilere ait 38 ev tahrip edilmisti. Tekrar hukuk dısı boyle bir durumun olmaması icin ilgililer uyarılmış, evler etrafında jandarma ve polis tertibatı alınmıştır. Bunu goren kalabalık hukümet ve belediye binası onunde toplanmaya başlamıştır. Numayisler alabildigine buyumus, ben, Kaymakam Vekili, Belediye Baskanı, Askerlik subesi baskanı konusmalar yapmamıza ragmen numayiscileri yatıstırmak mumkun olmamıştır. Bunun uzerine saat 19'da durum vilayete bildirilerek yardım istenmistir. Ancak ilgililer saat 22'de gelebilmişler fakat is isten gecmistir. Zamanında gelinseydi muessif olaylar onlenebilirdi. Numayisciler Belediye Reis

dırası diye bağırmaya başlamıştır. Belediye reisi de her ihtimale karşı ruhsatlı tabancasına agzına kursunu verdikten sonra hızlı adımlarla merdivenden aşağı inmiştir. Ben de kan dokulur düşüncesiyle Başkanın aşağıya inmesine mani olmak isterken, merdivenlerde kalabalık bir grupla karşılaştım ve basımdan tasla yaralandım. Tekrar belediyeye çıkmak isterken bu kez 30-40 kişilik bir grup üzerime geldi. Ben de üzerime gelmemeleri için tabancamı mutecavizlere tevcih ettim. Fakat kullanmadım. İddia edildiği gibi tabancamı Emniyet Amiri de almamıştır. Yaptığım hareketlerin doğru olusuna vicdanen inanıyorum. İmamın değil imanın yolcusuyum. Adalet kaba kuvvetin yerine giremez girerse onun adı adalet değildir."

Narrative 59- Huseyin Kiltas

Soylemez bizim halkımız. Oyle insan. Olayın içindedir soylemez, ustume bisey sicrar diye korkar.

Narrative 60- Aydın

O zamanlar onlar burda esas kural koyucuydu. Ne isteseler yaparlardı. Onların karşısına kimse dikilemezdi.

Narrative 61- Kadir

Biz o zaman Bayramic'in bisi olduğumuzdan herkes bize geldi. Bu Cingen çocukları, mesela Dilaver'in oğlanları kızları rahatsız ediyordu dedi. Bana böyle dediler. Ben de ne yaparsanız yapın ama önleminizi alın dedim. Ben arkanızdayım, dışarsanız tutarım dedim.

Narrative 62- Necmi

Sen o konuyu açtığında, benim yaramı acıyosun. Bu yüzden insanlar anlatmak istemez. Zaten ne fark yaratacak? Büyük saldırdı. İnsanlar hatırlamak bile istemiyor, zihninde tutmak istemiyor. İnsanlar en acı hatıralarını anlatmak istemez. Ben onları anlatıp o anları tazelemek istemem. Ben onu çok acı yaşadım. Onu bir daha anlatsam benim yaram desilmiş olur. Ama çok derin şeyler yaşadık. Ben ailemi bırakıp askere gittim. Burda kalanların hayat şartını bıraktım da gittim ben. Herkes ev ararken ben kışları buldum. Nasıl para kazanılır nasıl geçincez ben bunu bilemedim 2 sene. Çünkü devlet beni askere aldı bana ekmeğimi sigaramı içiyosam verdi ama burdaki bıraktığım ailem noldu ben bunu hiç bilemedim. Ve çok büyük acıdır. Sonra sen kırım yapıyosun. Sen bir bayrak altında yaşayan bir camiye giden bir mezara gömülen insanları katletmeye çalışıyosun. Bunun meselesi nedir bunu anlatsınlar bana yapınlar. Ondan sonra ben geleyim konuşayım. Sen o adama git benim ne kışım var anlat ona tırıs gelir uygulanmaz bile 1000 kışiden 10 kışi çıkar belki ama [...] Yapanlar da çocuğuna zafer kazanmış gibi anlatıyor. Zafer gibi görürse ben o çocuğu karşına alıp anlatmam bile necdet. Sen bir kitap yaz bunu okuyacak yine de 15 kışi çıkacak.

Narrative 63- İlker Tortor

Bizim ortaokulumuz vardı. Vatandaşlar dedigimiz Cingenelerin mahallesinden geçiyorsun, laf atıyorlar. Eskiden. Yapacağı köylüler satar. Ceviz badem. Noksan tartarlardı alırken. 20 kilo tartmış 15 kilo tartıyo, zorla alıyo, istersen verme bir de sopa yiyosun. Bunlar birikim, birike birike toplumda. Yasar abinin at arabası var. Onun

arabasini taskopruden atiyolar defalarca. Taskopruden. Halk o kadar kizmis ki. O zaman biz odunu esekle alirdik. Alan Tepecik'e cikmis. Onune kim gelirse gelsin hakli. O evlerin catilarini cignediler. Biri omuzuna cikiyor onlar cikariveriyor. Kiremitleri atiyorlarmis.

Narrative 64- Solmaz

Kabadayi olunca kalabaliklastilar. Simdi sen yalnizsin napican. Bunlarla bas edemiyosun dayak yiyosun. Mesela ucurtma ucuyosun. Cingenenin bitanesi cirt kesiverir. Aglaya aglaya eve gidersin. Gordum yasadim ben bunlari. Gelir boyle sak jiletle kesiverir naparsin bisey yapamazsin. Bunlar biraz daha kuvvetli de oluyolar hamma olduklarindan. E azinlik zaten birliktir. Biz gidiyoz. E babamiz da cekiniyo onlardan. Herkes boyle icine atiyoz. [...] Kime sikayet etcen.

Narrative 65- Solmaz

Meyhanelerde icerken hadise cikarir bunlar. Hadise cikarcaklar ya. Bayramic'e hakim olmaya calistilar. Harac kesmeye basladilar. Ismarla bakalim diyo, dagitiveriyo. Bi sise sarap soyle bakalim bana diyo. Sadece cocuklar degil buyukler de basladilar. Mesela muradiye mahallesinden gecerken laf atiyolar. Gozun hangi sahada olursa olsun bunlar hakimiyet kurmaya calistilar. Iste bunlari ele baslari var.

Narrative 66- Nitki

Biz Cingenelerden dolayi sokaktan gecemezdik Carsamba gunleri. Onlar yollara cikar hayvanlarla ilgili semerdi bilmem neydi o zamanlar onlar yapardi. Biz de gecerken istersen bi bas ne bileyim onlari malina zarar ver ya da yakinindan gec ruzgarin carpsin hemen doverlerdi bizi. Milletin canina tak dedi. Iste ne bileyim. sonra bizim kizlarimiza laf atildi. Cok sey gorduk. Sen kenarda gidiyosun. Bi vurur nerden geldiginiz anlamazsin. Yasarlar vardi. Onlari sozu daha cok gecerdi. Biz onlari gorduk mu kacacak delik arardik. 16 yasinda falandim. Burdan bayrak cektiler belediyenin onunden. O Yasar'i tas kopruden arabasiyla attilar. Sevindim yani, uzulcem yerde sevindim. Neden, cok bizim canimizi yakardi. Bayragi cektiler. Savci da ordaydi. Tepecik'e dogru gittik. [...] Bunlar soylenez yani. Doktor mustafanin hanimi. Kotu kotu sarkintiliklar. Sozle de baska seylerle de.

Narrative 67- Solmaz

Bunlar baslattilar. Birileri baslatirsa buyur. Baslatamdan nasil buyucek. Oburkulerin de hosuna gitmeye basladi. Hakimiyet guzel bisey olmaz mi canim. Onlar da ona katilmaya basladi. Simdi bunlar bir butun olmaya basladilar. Klarnetcilerin, yani bu muzisyenlerin icinde de var hatali insanlar, demogoji uygulayan, baski uygulayan insanlar var onlari icinde de. Ve bi an geldi, Bayramic'teki bazi insanlar sokaga cikamaz oldular. Tabi canim ondan sordum sana. Acaba biz yaptik, bizim kabahatimiz var mi yok mu diye soylediler mi diye sordum sana.

Narrative 68- Meliha

Iste bu Cingeneler nefret ettirdi yani milleti. Cok kalabalikti onlar. Bayramic'i nerdeyse alcaklardi hemen hemen. Bayramic alcaklardi. Onlari kirdi onlar, millet de kurtuldu, hinci hic boyle sey yapmazlar yani sesleri miklari cikmaz. Iyi oldu bi yonden de cok iyi oldu coluk cocuk gidemiyodu. Lise yoktu eskiden ortaokul vardi orda Camlik'ta, ordan

giderlerdi iste. Alem de laf soyletir mi cocuguna kizim.

Narrative 69- Salim

Donunce bisey yapmadilar artik ama kedi gibi oldu hepsi, pustu, hizaya geldiler. Kavga cok buyuk cunku. Sonunda evin var barkin var isin var, bi anda seni burdan terk ettiriyolar. Sikistiriyolar, baska yerde yasamak kolay mi. Uslandilar artik.

Narrative 70-Ismail

Bizim olaylar cok onemlidir. Bi olay cikiyo, karakola havale oluyo. Savci seliveriyo, tutuklamiyo. Her aksam bi olay yapiyolar. Ufak tefek hirsizlik, rontgen, sozle rahatsiz etme.. ticaretle ugrasanlar az tartardi, kandirirlardi. Savci onlari saliverirdi. ‘Savci Cingeneymis’ diye soz dolanmayan basladi. Savci bi Cingene kadınla beraber mis diye dedikodu cikti. Savciyi tuttular, silahini cikardi [...] Bayramic’te olaylar hemen ates aliverir, Bayramic insani sosyal bi olayda hemen birlik oluverir.

Narrative 71- Sebiye

Sen bebedsin bak tas bebed burda. Sen bebedsin tas bak burda [hemen dibini gosteriyo]. Bak Allah melakesinle ne kadar korumus. Annem oraya cekilmis Rafet’ler oraya cekilmis. Orta yerde kundaginlan benim bebed kalmis. Biri dedi ki "Aa bebegi alsaniza" dedi Melahat Eltim. Aldiklari gibi annem kucagina. Bak bebed kundak tas boyle benim Murat’in yaninda. 2. de oluyo bu. 1 hafta sonra 15 gun. ay istemiyom hic bunlari anlattirim. Cok sinir oluyom. Nasil insanlar di mi yuzune bakilip da merhaba komsu. Bak evinde 3. katinda oturuyom simdi. Iste bunlari yapan komsulardan da sesler duyuldu, komsular dahi girmis bu isin icine (hiddetleniyo). Bizim mahallemizdeki komsular. Hilmi Aga demis, "Girmeyin gelin logsa var icerde" bunlara. Sondurun sondurun Emine Ablanin seyini kisin da kirin seyini, fenerini, salondan geccekler arka bahceye bize. Camimizi kircaklar. O zaman ahmet amcam geliyomus oyle mantar tabancasiylan. Aa aa bizi burda oldurcekler kacalim gidelim diyolar mis.

Narrative 72-Cevza

Bizi aldilar evine ama biz aradan seyrediyoz, ben seyredemedim korkudan. Buranın kalabaligi boyledi (eliyle tiklim tiklim isareti yapiyor- parmaklar yukariya dogru birlesmis) boyledi. Aman nasil kiriliyoz biliyon mu allaaaahh felaket. Cok cok cektik. Hatta birinci kirista bi de Ayse Ablanin evine sigindik biz. Canakkale’ye gittik ikinci kirista artik. Sonra yine buraya geldik. Arabalar almiyo bizi. Yollarda ziyan olduk. Adamlar korkudan almiyo ki tehditler var. Cikiyoduk kasabanin disindan biniyoduk bi de arabalra. Gidiyoduk Canakkale’ye.

Narrative 73-Ezgi

O aksam az bisey oldu kavga da ertesi aksam bunlar koyluleri kentlileri toplamislar guzel kizim. koyden kentten. Herkesi toplamislar, icirmisler, icirmisler asagilarda rakilari. Butun millet burada pencerede bak, kolum da kalkmiyo. Buram cok aciyo. Bak bura pencere kizim. Onlar kirdilar burayi. Iste o aksam kapilan onlende munakasa oldu. Bilemiyom da. Beyim dedi sana ne. Ya dedim bunlar ayirmiyo herkesi. Cok bu ne kavga. Kari kizan girisiyo nolcak bilmem dedim. Sana dedi yine bu yat yerine dedi. Ertesi aksam bi geldiler gara Fatime vardi manav manav. Allah rahmet eylesin. Eminee Emineee. “Ne moru?

Fadime noldun sen?” dedim. Vallahi hic kimseyi ayirmicaklar kirip geciriyolar her tarafi. “Ne kapi diyolar. Ne oldurmekten korkuyolar” dedi. Ben gidiyom dedi kari da, bi yere gitmedi pustu surlara. Kariyi oldurcekler. Koluma bak aciyo. Ondan sonra. Annaaamm dadacikla da yatiyo orta yelerde karinciklarini doyurdular da. Dadalam kukuk. Hepsi kukuk. Bu Ankara’daki Erdogan kukuk, Yilmaz kukuk, Aysel daha 1 yasinda. 2 yasinda mi yalan olmasin. Anam dadalamizi kacircaz. Artik nereye gircegimizi. Gari govuklara giriyoz. Dadalamiz olmesin diye. Cemal’in arkasina tasla gelmis boyle boyle sisti. Yaa neler cektik guzel gizim biz. Bizde bi kabahatcigimiz yok.

Narrative 74- Ezgi

Sikecekler gari bizi. Oyle demisler. Biz ne yapicaz bi karilara demisler. Lanetlere bak. Neler cektik neler. Benim dede de anlamazdi. Dedeye dedim ki geldim. Boyle boyle dedim. Hadi bisey olmaz dedi. Hep oyle dersin be lanet herif dedim. Hadi ben gidiyom sen kal burda dedim. Ondan sonra. Hemen ben dadalamın ortasina bi bez mi kodum, dadalama bi anteri mi kodum. Hemen bi cikicik yaptim da hadi ben gidiyom. O da hemen benim arkama dustu. Kapiyi kilitliyo. Hadi ne kitlicem, onlara kilit milit dayanmiyo. Nolursa. Canaklari dagitmislari, tabaklara sicmislari. Almislari, kirmislari dokmusler. Biseyimiz yok. Artik koca caya kosturuyoz hepimiz. Urgan gibi olduk sicim gibi olduk.

Narrative 75-Cevza

Emre abim de o zaman babasi da elinde capa. Biz de anamla sikistik boyle bir koseye. Ninecagzim boyle kapida duruyo iceri girmesinler diye. Pencereden bakarken birini gordum kahveci Huseyin vardi.

Narrative 76-Fazil

“Bi sokaga girdiklerinde ‘Bura kimin evi?’ ‘Fazil’in evi.’ ‘Vur!’ ‘Bura kimin evi?’ ‘Ahmet’in evi.’ ‘Vur.’ ‘Bura kimin evi?’ ‘Hasan’in evi.’ ‘Dur, ellemeyin’.”

Narrative 77- Rana

Dovuyolardi cocuklari. Nerde gitcek. Kac sefer dayak yedi oglum benim. Gittim ogretmenlerine. Geceleyin disari cikamazdik korkudan. Gunduz desen oyle. Carsiya cikmiyodu bizimkiler. Hic carsiya cikmazlardi. Aahh neler cektik o zamanlar. Iste o zaman okumadi cocuklar. [...] Evet. Simdi onun arkadaslari bak bana geliyolar. Orhan hepimizden caliskandi diyolar. Subay oldu onlar. O da olacakti. Almanya’da calisiyo simdi. Ne is yapio bilmiyorum.

Narrative 78- Rana

Karanlikta sessiz durduk. Korkunun icindeyiz. ahhh. ahh kizim. ben ankaraya gittim de kizim, gece gidiyom ankaraya kaledeykene. annemler ankaraya kactilar. Ben de gittim onlari goreyim dedim. Bizimkiler kalede, ben Ankara’yi da bilmiyom. Kardesim telefon acmisti, Hasan kardesim. Ben alirim onu demis garajdan. Biz de Kale’deyiz, butun millet yok burda ama. Giderkene herkes misil misil uyuyo. Koyler gecio ya. Ahh bu benim evim olsun derdim iste yollarda koyden gecioz ya misil misil uyuyo herkes. Ahh biz de neler olduk. Ahh boyle agliyodum, yanimda da doktorun karisinin annesi varmisti. [...] Kasabalarin icinden gecioz bakardim, bak millet nasil uyuyo, biz nasil olduk, evimizden olduk, barkimizden olduk, cocuklarimizden olduk, cocuklarmiz okuyodu, ziyan olduk

diye onlara aglyom ben. Anladin mi. Annem nerde babam nerde.

Narrative 79- Salih

1-2 gun olmutsu. o aksam cok is buyudu. Ben bu konusmayi yaptiktan sonra. Dilaver Bey vardi hakim, seni iceri alirim dedi. Bana dedim Rusya'ya bi pasaport cikart, beni oldurtcen mi sen dedim, soyleyemem. Soyylim Rusya'ya kacim dedim. [...]Savci genc esmer uzun boylu, ama onun yedigi dayaga herkes dayanmaz. Ben vuruyom senin kucagina, sen vuruyon benim kucagima, duvarlara.

Narrative 80-Mukhtar Kemal

Belediyenin balkonunaa merdiveni dayadilar. Goruyoz ama biz yapmayin etmeyin imkani yok diyemezsin sen de yirsin dayak. Ayaklanmis bi kere.

Narrative 81- My uncle Selim

Zaten bilincli halk, ben memurum ogretmenim bunlari tasvip etmiyorum ama biz de seyrediyoz. Ha Cingenelere kizanlar, esnaftan da bunlara destek veren, 'aferin guzel yaptiniz' diyenler olmustur. Esnaftan diyom hani Kadir'e aferin, simarikti bunlar iyi oldu diyenler oldu yani ama sagduyulu insanlar hic bir zaman bunu tasvip etmediler. [...] Seslerini cikarmadilar, simdi soyle orgutlu degiller ki. Simdi saldiranlarin dernekleri, soforler dernekleri falan var ya kahveleri falan, orgutluyolar. Halit de bu isin icindeydi ama Halit Kadir'in emrinde, daha sonar halit de adam oldurdu. Kadir de karisini oldurdu, evde doverken karisini bogdu.

Narrative 82- Aydin

Millet sesini cikarmadi. Mesela savci dovuldu, dovulduguyle gitti. Cingenleri tasladilar falan. Ben bisey desem beni yakalicaklar.

Narrative 83- Meliha

Korkma miyiz dadam korkma miyiz emme bize bisey yapmadi onlar onlar biliyo kimin Cingene evi oldugunu biliyo onlar. Amca dedi korkma dedi kitle kapini icerde dur.

Narrative 84- Meliha

Tabi. Sabah kalktik. Ayse Abla dedim burlar noldu dedim."Sil agzini. Hic sesin cikmasin yani boyle agzini sil kizim dedi baksana bunlar bu aksam kirdilar burayi dedi kapidan." Iste mesela hic sesimiz cikmasin dedi. Hani otekile ofkeli kaldir bize de biseyler yaparlar dedi. O kadincagiz oyle dedi bana. Hic sescagzin cikmasin, gir evinin icine dedi.

Narrative 85- Ayfer

E korkmaz olur muyuz. İnsan biribirine gece gunune cikamadik.

Narrative 86- Canan

Benim dogum zamanim olaylar cikcak diye duyuldu. Boyle boyle, burdan Bayramic'ten

surcekler diye. Ben de iste normal rutin yuruyusleri yapiyorum. Artik iyice dogum halindeyim. Ormanin onune kadar geldik. Belediyenin onunde bi ugultu. Su yan taraf. Oraya geldim. Arkadan bi ugultu. Bi de baktim, kara bulut gibi boyle bir bulut geliyo. Ellerinde buralarinda artik sopa miydi artik neydi. Megerse babama telefon aciyolar. Nurcan, annemin yanina 14 yasinda girdi, hep buranin kiziydi yani, simdi bu benimle [gulusuyolar ama boyle toparlama gulusmesi gibi]. Ondan sonra duymuslar Mehmet Bey sey yapiyo diye ki babam da burada sey yani. bi de ciktim ben balkonda tufekle dikiliyo. Yani oyle onlari hatriliyorum. Girdik iceri, sonra dondurmus. Jandarma da orda ya karakol hep ordadir. Gelmediler yani. Birisi telefon ediyo babama. Sizin eve geliyolar, muhafaza ediyomusun insanlari, cikar evden diye.

Narrative 87- Handan

Bize mektup yazmislardi. Ummuhan Abla calisiyodu bizde. “Iste calistirmicaksiniz yaninizda.” [...] Hatta bi tanesi geldi bizim kapida bagirdi, ama onlari falan duymasınlar. Iste hakaret etti. [Halit] Kimse de cikip bir telefon edivermedi... Aradi telefon. Pek kimse de yoktu. onlar da edivermedi. Ama herkes korkuyordu. Telefon edip de anlasilirsan bana zarar verirler diye.

Narrative 88- Salih

MEKTUBA GEREK YOK CANIM. Hic kimse Cingene calistiramaz. calistirdin mi cami cerceveyi kirarlar. Ben sana canli tarif verim. Sen calistirdin mektup yazmaya gerek yok. Istanbul’da mesela anarsistler sey yaptigi vakit, mesela cocuklar gecti mi kepenkleri kapatın diye sinyal veriyo onlar. Anlayabildin di mi. Burda da mektup yazmak bile yok. yalnız Cingenlere is verenin is yerini perisan ediyolar.

Narrative 89- Ramiz

Tehditler Romanlari isverenlerini de icine aldi. Benim cipim vardi. Koylelere nakliyat yapiyordum. Bir gece, Roman calistiriyorum diye dort tekeri de bicaklamislar. Kimlerin yaptigini biliyordum ama soylemek istemem. Ikisi olu ama neyse.

Narrative 90- Salih

Sonra halk is vermedi Romanlara. Halk romanlara is verenin, sen bi is verdin di mi sana zarar verirlerdi... Is vermediler . E adamlar ac kaldi. Kimisinin karisi Turk, kocasi Turk, bunlari biraz faza ustune gidilmedi yalnız coku da gitti. Cingenlen donenleri oldu, donmeyenleri de oldu.

Narrative 91- Salih

Ya sir verilir mi? Milli mesele bu. Butun Bayramicin karsi ciktiği şeyi sen korursan, onlari aleyhinde.

Narrative 92- Salih

Mars mars! Istiklal marsi sokaklarda. yani Türkiye’yi kazandik, bizi bayraklarla gecmisler. yani biz gavurmusuz, onlar Turkmus bizi teslim aliyolarmis istiklal marsıyla.

Narrative 93- Fitnat

Bu sefer atartuk kovaladi gavuru. Gavurun burda durdugunu biliyom. Isiklari yaktirmazdi. Heryer karanlik. Boyle gece gezerlerdi Yunanlilar, korkardik. Aksam ezani oldu mu kapilari dayaklariz iste isik yok. [...]Gavurlara dediler hani gidilsin aci soguktu boyle. Gavurlar gitsinler evlerine, hani memleketlerine. Sonra bi obur daha geldi. Hani kalan kalsin giden gitsin hani yine evvelki gibi dursun dendi. Bu sefer kimi gitti kimi kaldı. Benim de abim var, ablam var. O abim de cobanlik yapiyomustu seyde koyunlarımız varmis. Gavurun biri gelmis de kuzusunu arkasina sardirmis. Bilmem nereye kadar kuzuyu goturtturmus. bu sefer abim de gavurlar kesilcek kesilcek. Kutluoba seyinde camligi var oraya gitmisler, abim de gitmis. O demis o gavuru gorursem hani kuzumu arkamda tasittirdi, ben de demis yapim. Abim gitmisti hani gavurlara. Kalanlar gari kimi paraalri ekmek icine koymuslar. Kimi su seyine koymuslar testisine. Gari gidecekler biyere emme, nereye gideceklerini bilmiyolar. Kutluoba demligi var,orda kesmisler onlari. Orda kesilmis. Sonra orda cok paralar bulundu.

Narrative 94- Necla

iste boyle kimse cit cikaramiyo, bisey desen hemen kavga gurultu, Cingenelerin vardir ya oyle kendi edalari. Demek ki pek cok kisinin canini yaktilar ki bu millet oyle yapti. Yoksa sebepsiz yere boyle bir sey olmaz. Yani bi cesit soykirim gibiydi. Ah Rumlari dinliceğin yengem sag olcakti da. Bak onlar napmislar, Yunan mezalimi diye kimin kitabi o [sanki bu konuyu konsumayi daha cok seviyor gibi] onda yazar. Bi de Muhteremlerin Ismail Beyi Yunanlilar kursuna dizmis. Yunan isgali olunca herkes silahlarini biraksin demisler.

Narrative 95-Cevza

İki uc kez geciler, kizim, cok zarar yaptilar. Sanki gavur memleketinde yasiyoz. Yunanistanda olsak bu kadar yapmaz.

Narrative 96-Cevza

Selanikte yasamis bizimkiler. Koyde yasamamis. Shirde yasamsilar. Koyde yasasalar oraya giderler, onlar begnememis koyu, burayi istemisler. Ev vermisler. Evleri satmislar bi yerde otumuslar. Yalniz oturamamislar korkuyolarmis. İste nasil onlar oyle yasamis biz de kirimda oyle yasadik. Sanki burasi gavur memeleti, korkardik insanlar laf soylucek. Ama simdi kimseden korkum yok.

Narrative 97-İlker Tortor

Onlara o kadar yetiyo. Bak sonra bir kurt olaylari vardi. Kurtler teror estirdi. Bizim halk bunu kabul etmiyo. Hele bir de dagdan geleceksin bagdakini kovacaksın. Ufak tefek cocuk kavgasini buyutuyor, bunlar kendi tarafı diye toplaniyorlarmis. Ama kanunlar el vermiyor. Goturuyor saliveriyorlar. Yasalarin aciklarindan patlaklar cikiyor. Cunku ayrimcilik oluyo. Ayrimciligi o yapiyo. Bu sefer toplumda catisma oluyo. Tum vatanadaslar esittir. Bunlar onu kabul edemiyo. Azinlik olduklari icin. Ama azinlik cogunlugu ezmeye basliyo bu sefer. Bizde yok ama artik.

Narrative 98-İsmail

Bu olay soyle olmus. roman vatandaslar buradaki Turk vatandaslara karsi cesitli gunlerde tacize varincaya kadar hareketlerde bulunmuslar. Burada bi Turk Cingene seyi olmus,

catismasi mi diyeyim. Bi olay daha oldu bak onu da anlatayim. Ben Agri’da ogretmenlik yapiyom. Burada bi Kurt cocugu bi hayvanla biseyler yapiyo kusura bakma oyle deyim, burada onu yakaliyolar yaraliyolar, olduruyolar. sonra bu olen cocugun akrabaları o adamin oglunu lokantada olduruyolar. Burada yine halk galeyana geliyo, mitingler falan oldu burda, boyle Turk bayraklari ellerinde istemiyoruz falan. Onlari da taciz ettiler burda Dogululari.

Narrative 99- Ismail

Valla bak geldi basimiza ama boyle seyler oldu burda. Boyle halk infialine yol accak olaylar oldu. Bayramic’li halk da biraz duyarlidir yani. Yapi olarak oyle. Yani pek mesela ahlaksizliga veya baska turlu olaylara halk cok tepkili.

Narrative 100-Dark Ahmet

Cingenler hafif fazladi burda. Cingenlen acik. Onlarin tantanasi nolcak. Baskaldirmasinin dayak yemeleri baska bisey yok. Herkes gaza geldi. Burda nolcak Kurtlerin biri bisey dede, aynisi da oldu zaten. Kurtleri de patakladik biz. Polis mis falan duramadik. Salakla gidiyo millet. Simdi olsa nolur sen de gidersin. O gazlan o sinirle gidersin yani. Aynisi kibris hareketinda mesela. cikaran asker indiremiyo. O gunku gaz olsa ciktiği gun. O inancla cikar. Burda da o inancla cikiyo zaten. Bayramic birbirine baglidir, bunu bil.

Narrative 101-Ilker Tortor

Bayramic halkinin boyle imaji var, yaptirmaz diye bisey var. Simdi kasabada universiteliler var... Onlara da laf atan oganlar var bizden. Cingenler olsaydi simdiye kadar coktan hallederdi.

Narrative 102-Solmaz

Subay olamazlardi o zaman. Mesela ben askeri lisedeyken birisi yanlislikla girmis, edirnedeki Cingenlerdenmis. Cocugu buldular, benim sinif arkadsimdi, ikinci siniftaydi, cocugun ismi Oguz’du. Ogretmen oldu sonra. Ogretmen yapiyolardi subay yapmiyolardi. Simdi subay var.

Narrative 103-Solmaz

Yasanin ciktigini ben bilmem. Ben sadece sunu bilirim o cocugu ordan aldilar. Yani bi Cingen cocugunun subay olmadigini bilirim.

Narrative 104-Necla

Herseyden ote, nufuslarinda kipti yazardi.

Narrative 105-Fitnat

Cingeneysen Cingene isini yap, babasi demircidi, dedeleri demricidi. Ogan yani nufusunu degistirdi. Bi sefer astsubay cikti. Bu dogru degil!

Narrative 106-Bidon Hilmi

Burdaki belediye baskani, polis hic mudahale edemedi. Hem yaptilar hem korktular kizim kendileri de.

Narrative 107-Huseyin Kiltas

Ali bayragi tasiyodu. hilmi vardi o zaman bu sey burda. Jandarma komutani. O askerlerle geldi onlemek icin ama o kadar asker nerde onlucek yaa esas durusa gecirdi Hilmi'yi bile. Turk bayragina saygi duy diye. Bayragi cektirdi, oteki de selam verdi valla, oyle cok kalabalik yaa. Alamiyo carsinin ici insanlari.

Narrative 108-Rana

Gencleri cok dovduler. Korkmuyorlardi ama napabilirler! Hic bi sey demediler. Belediye baskani, polisler birlik oldu burda, hepsi birlik oldu.

Narrative 109-Rana

Hic anlayamadik ki vallahi anlayamadik. bi agsam biz uyuyoz. "Sangir!" Benimki de cikti ne bu be. Kasap yakup var. Nedir yahu cocuklar tas icinde kaldi. Kim bunlari yapan, gavur elinde miyiz dedi benimki de o zaman. Cikti bagirdi. Yakup cikti kimdir bunlari yapan boyle dedi. Sonra komser geldi, surda oturuyodu. Geldi bi bakti bizi tas icinde, cam icinde. Iyi ki cocuklara gelmemis dedi. Ondan sonra kalktik biz gari cocuklar camlara basmasin diye. Pencereleeri tahta kapladi. E gece kiryolar. Babama ne dayak atmislari. Allah babam adamcagzi oldurduler. Komiser cok dovmus babami. Babam carsidan gelirken cekmisler onu karakola, gel buraya demisler. Para isterseniz versin, neden dovuyosunuz adami. Bi dayak atmislari bi dayak atmislari babamaa. Dovdurmusler. Babam felc gecirdi, Canakkalelere goturduk babami. Abdurrahman bey, Fahri bey vardi doktor. Getirdiler, felc gelmis adama uzuntuden. Babamlar da Kale'de durdular sonra.

Narrative 110-Cevza's mother

Etmedik sikayet nereye etcez?

Narrative 111-Anonymous

Vilayetten bisey yok, Ankara'dan patladi is.

Narrative 112-Anonymous

Oldurmek disinda naparsaniz yapin.

Narrative 113-Sebiye

Demirel yaptirdi. Allah ona bi gazap versin. Ne kadar hayvan. [...] Ister misin ortaya ciksin da utansin.

Narrative 114-Sebiye

Basimizdaki hukümet ilgilenmedi, o zamanki Demirel'di. Demirel vardı, ilgilenmedi. Halbuki bak buraya askeri sokabilirdi. Ezine'de asker vardı. İşte o zaman dediler. [...]Cocuklarımız hep gastelere cıktı, e Demirel o zaman gormedi mi o gasteleri. Ama neden ilgilenmedi Demirel hukümeti.

Narrative 115-Cevza

16 yasındaydım. Yasiyoduk Bayramicte, herseyimiz guzeldi. Bi de burda secime cok ilgi vardı. biz halk partiliydik. Bunlari yapanlar. Karistilar artik. O zamanki halk partili adalet partili ama sonra bunlar birlestiler, bizi kotu diye tanismislar basbakana. O zamanin basbakani Demireldi, hatta dediler ki Demirel kirdirtmis. Evleri yani. Eger o yaptiya gunahimizi ceksin. Bilemicem artik. neler oldu. Yani cok cektik. O kadar cektik ya yani.

Narrative 116-Cevza

Bizi kotu diye tanitmislar. Bizi hep hirsiz ursuz diye tanitmislar. Aslında genclerimizin hic biri... Ama kamyon... O bozdu ortaligi.

Narrative 117-Ezgi

Arabayi cekemediler. Arabadan kırım yaptılar guzel kizim. Arabadan iste sensin bensin derken. Gayri hic birimizi ayirmadilar evlatcagzim.

Narrative 118-Anonymous

Yasin yaninda kuru da yanar.

Narrative 119-Ahmet

Yani Cingeneler ekonomiden pay isteyince sikintilar basladi. Bir de tabi kaynasamamasi, yani azinlik.

Narrative 120-Solmaz

İste bak Kemal Pasa olmasaydi Türkiye kurtulur muydu? Ama Mustafa Kemal Pasa kurtardi Türkiye'yi ama onun yaninda bir suru silah arkadaslari vardı, binlerce insan oldu. iste onlar da oyle. Bi hadise var orta yerde, hadisenin cekirdegi var. Cekirdek bunlar. Bizim biseyimiz yok. Ve hatta hatta oyle bisey anlatayim sana bizim bakkal dukkanimiz vardı. Sey Cingenenin bi tanesi. Bayramic Cingenlenden Canakkaleye kacmis. Balık satmaya. Balık alirlardi balık satmaya gelirlerdi. Balık satmaya geliyo Bayramic'e. Burdan Bayramic'ten birisi de kasap. Vardi. Sen napiyon burda diye terazisine bi tekme vuruyo terazi cangart diye gidiyo Cingenenin. Cingene basliyo aglamaya. Babam da onu gidiyo bi yedek seyi varmis babamin. Gidiyo aliyo. Gelin bakam buna da vurun da goreyim sizi diyo. Herkes ondan sonra vuramiyo. Cunku bizim Bayramic'ten birileri sahip cikiyo. Boyle oluyo yani hadiseler.

Narrative 121-Solmaz

Yani soforlerden basliyo bu ekmek davasi. Elebaslari soforlerdi yani. Muhakkak bi

hadisenin elebaslari olcak ki hadise olsun. SOFORLUK. Bu sefer bunlar soforleri dovmeye basladilar. Ordan cikti. Esas zaten sofor savaşıdır bu. Sofor savaşı Cingen savaşına donustu. O zaman soforler çok birlik. Bayramic soforlerine kim yan bakabilir. Biri soforun bir tanesini dovversin, hepsi birlesip gider doverlerdi adami. Yani bunlari Cingenler mani oldu. Cingenler de bunlari ustune cikim dediler. Birbirlerini. Bu sefer soforlerin arkasında tabi Bayramic cogunluk. Cogunluk oldugundan cogunluk galip geldi.

Narrative 122-Solmaz

Fakir halk hammallik yapim diye calisir. Bu sefer Cingeneler aralarina sokmadilar, hammallik yapmak isteyenleri dovdu. Bunu da yazabilirsin yani. Koylerden gelen fakirler hammallik yapim dediler en kolay sanat nedir o zamanlar hammallik, en kolay sanat bu. onlari aralarina almadilar, onlara hammallik yaptirmadilar, dovdu.

Narrative 123-Huseyin Kiltas

Benim aklimda kalan esas baslangic nedeni, bahane edilen ortaokullu ogrenciler o mahalleden geciyor, bunlar da biraz simarikti, ogrencilere laf atma falan filan olaylarından basladi bu is. Ama bu isin icinde esasında bazı kisilerin cikarlari vardi benim bildigim. Bi yerden geciyoz biz de katildik olaylara sonra. Dam esek odunlarini yigmis kapinin agzina, herkes birer tane aliyo bi tane kalmiyo, o kadar kalabalik yani. Kiremitleri de attilar evlerin uzerinden ya. Bu dilaverin evinde hic kiremit kalmadi. Catiya ciktilar cokertcekler yani.

Narrative 124-Tayfun

O zaman iste soforluk, Cingen sanatı diyolardi ona. Nerde akşam orda sabah yatip kalkiyolardi. Simdi oyle degil soforluk. Biz daha surdan yoldan gecerdik de. Izmir yolunda yerimiz vardi, Kabakum, ordan hasirin ustunde yer kapip uyucuz diye evimize ugrayamazdik, oyleydi isler o zaman. O zamanlar çok sikintiliydi. Simdi is mi var. Arabalar guzellesti, yollar guzellesti. Simdi adam yukunu sariyo arabasina. Yatiyo, kalkiyo sabah, otobus gibi 5-6 saatte Izmir'e iniyo. Oyle gidiyo arabalar.

Narrative 125-Nitki

Onlari soforlerinin biz zaten yanina yaklasip da bi cay icemiyoz. Patron onlara ayri poset alir, onlari peyniri boyle posetteyse bizimki gaste kagidinda olur. O zamanlar soforler kiralmis. Cunku sofor yok. Araba az. Senin ehliyetin var ama patrone daha çok forsun var.

Narrative 126-Cevza

Amcamlar araba aldiydi Leyland diye bi arabalari var. Cekemediler yani Bayramic'te. O arabayi cekemediler. O araba da o kadr guzel kirmizi beyaz boyle. Fikret abim rahmetli suslerdi onu. Yani sey yapardi, ilgi cekardi kiskanirlardi onu. Amcam acik zengindi. Zengindi acik tuccardi burda, zengindi.

Narrative 127-Huseyin Kiltas

Dilaver'in oglani vardi. Neydi onun ismi. Cornuk Fikret, eski soforlerden. O da Kadir'le ortakti galiba. Leylandi elinden almak icin. Kadir oldu sey. Tek assolist o galiba.

Narrative 128-Rana

Bakmis onlar. yalan. Kiskandilar bizi. [...] Babam cok zengindi. Ondan sonra Leyland aldı. kadir Dilaver abi dedi, Fehmi de onların arkadaslari yani genclik arkadaslari, biz ortak olalim dedi, para verdiler. Acik arabaydi. Kardesim de iste Husam olan o da muavin. Obur kardesim de sofor. Aman o fitlemis para calar diye bu fitlemis para calar diye.

Narrative 129-Bidon Hilmi

Hani tasladilar ya bizi. bizim taslama sebebi. Dilaver'in arabayla ortakti, kamyonet leyland. Esnafın yukunu getiren Istanbul'dan yuk getiren acik araba. Soforlugunu bizim Fikret yapıyodu, Dilaver'in oğlu. Kadir de ortagi. Dilaver'le Kadir ortak. Bu yuzden calisa calisa bunu cekemediler, oyle yaz. Bu arabayi onların elinden almak icin yok oğlanlari ortaokul kizlarina laf attilar, yok hamamin ustunden karilara baktilar diye, ondan sonra bunlari mana yaptilar bu insanlar. Koylulere icki verdiler meyhanelerde, Bayramic'in zenginleri de dahil de, oraya yaz Asci Riza tarafından neydi o bakanin adi be Rafet Sezgine telefon cektiler burdan. Asci Riza telefon cekti de Rafet Sezgine. Boyle boyle Cingeneler bizim kizlara okul kizlarina laf attilar biz bunlari napalim diye sordular. Rafet sezgin de diyo ki bunlari taslayin ama biyerleri kanamasin diye haber gelmis bunlara. Soylediler bunlari. Koylerden belki 600-700 kisi, Bayramic'ten butun muhacir evlerine hucum ettiler. Kapilari kirmak, pencereleri kirmak, evleri taslamak, insanlari dovme butun hepsi bunlarda. Savcilik belediye onunde millet kalabalik oldu, savci bunlara oglum yapmayin etmeyin bu hakarettir diye soyledi. Ayni gece. Gunduz yok gece basladi olaylar. Bunlar savciyi da dinlemedi, savciyi da belediye onunde dovdu. Savci da zor kacti, emniyet karakolu da bunlara bisey yapamadi de. Korkuyolar onlardan, tutamiyolar, elleyemiyolar bile. Sonra bunlar fakirler fukaralar Canakkale'ye Ezine'ye gitmekte, kamyonlara da bindirmiyolar onlari. 40 sene oldu iste bu olaylar. Biz gene arabalara bindirmiyolar. Burda arabalar almayinca saga sola gidemiyoruz korkudan, yolda dovuyolar bizi. Komsularin evlerine saklandik. 8-10 kisi burda Turklerin evlerini ariyolar. Cingeneleri sakladiysaniz cikarin disari diye.

Narrative 130-My aunt Tijen

Basaklar nasil buyuyorsa onun gibiydi, hic sorgulamadik. Bi anlasmazliklar oldu ve Cingeneler gitti.